

Rabbi Dr. Alan Kimche Pre-Pesach Shiur 3, April 3, 2022

## Matzot & Wine: Intellect & Passion

### MISHNA PESACHIM CH.10

מִזְגוּ לוֹ כּוֹס שְׁנַי, וְכָאן הֵבֵן שׁוֹאֵל אָבִיו, וְאִם אֵין דַּעַת בְּבֶן, אָבִיו מְלַמְדוֹ,

מֵה נִשְׁתַּנָּה הַלֵּילָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת, שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חֶמֶץ וּמִצָּה, הַלֵּילָה הַזֶּה כְּלוּ מִצָּה. שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׂאֵר יִרְקוֹת, הַלֵּילָה הַזֶּה מְרוֹר. שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין בֶּשֶׂר צְלִי, שְׁלוּק, וּמִבְּשֵׁל, הַלֵּילָה הַזֶּה כְּלוּ צְלִי. שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ מְטַבֵּילִין פְּעַם אַחַת, הַלֵּילָה הַזֶּה שְׁתֵּי פְּעָמִים.

וְלִפִּי דַּעַתוֹ שֶׁל בֶּן, אָבִיו מְלַמְדוֹ. מִתְחִיל בְּגִנוֹת וּמִסֵּיִם בְּשַׁבַּח, וְדוֹרֵשׁ מֵאַרְמֵי אוֹבֵד אָבִי, עַד שִׁיְגַמֵּר כָּל הַפְּרָשָׁה כְּלָה:

---

### RAMBAM COMMENTARY

מִזְגוּ לוֹ כּוֹס שְׁנַי וְכָאן הֵבֵן שׁוֹאֵל אָבִיו כֹּ' מִתְחִיל בְּגִנוֹת הוּא שִׁיִּסְפֵּר אֵיךְ הֵיינו קוֹדֵם אַבְרָהָם אָבִינוּ כּוֹפְרִים וְעוֹבְדֵי גְלוּלִים וּמִשְׁתַּתְּפִין הַשֵּׁם יִת' וְאַחַר כֵּךְ בַּחֵר בְּנוֹ הַשֵּׁ"י וְאֵת כָּל הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצַּאתֵנוּ בְּמִצְרַיִם וְאֵח"כ גָּאלֵנוּ הַשֵּׁ"י וְדַרְשׁ אֹתָהּ הַפְּרָשָׁה יְדוּעַ וּמְפֹרָסִים:

---

### GEMARA PESACHIM 116a.

מִתְחִיל בְּגִנוֹת וּמִסֵּיִם בְּשַׁבַּח.

מֵאֵי בְּגִנוֹת

”מִתְחִלָּה עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה הָיוּ אָבוֹתֵינוּ”: רַב אִמְר

”עֲבָדִים הָיינו”: וּשְׁמוֹאֵל אִמְר

---

## HAGGADDAH (version of SHMUEL)

**עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם, וַיּוֹצִיאֵנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיַד חֲזָקָה  
וּבְזֶרַע נְטוּיָה. וְאֵלֹהֵינוּ לֹא הוֹצִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ  
מִמִּצְרַיִם, הֲרִי אֲנוּ וּבְנֵינוּ וּבְנֵי בְנֵינוּ מִשְׁעֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם.  
וְאִפְּלוּ כָלֵנוּ חֲכָמִים כָּלֵנוּ גְבוּרִים כָּלֵנוּ זְקֵנִים כָּלֵנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה  
מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. וְכָל הַמְרַבֵּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם  
הֲרִי זֶה מְשֻׁבָּח.**

We were slaves to Pharaoh in the land of Egypt. And the Lord, our God, took us out from there with a strong hand and an outstretched forearm. And if the Holy One, blessed be He, had not taken our ancestors from Egypt, behold we and our children and our children's children would [all] be enslaved to Pharaoh in Egypt. And even if we were all sages, all discerning, all elders, all knowledgeable about the Torah, it would be a commandment upon us to tell the story of the exodus from Egypt. And anyone who adds [and spends extra time] in telling the story of the exodus from Egypt, behold he is praiseworthy

---

## HAGADDAH (version of RAV)

**וְעַכְשָׁיו קָרְבָנוּ הַמָּקוֹם, מִתְחִלָּה עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ  
לְעַבְדָתוֹ, שְׁנֵאָמַר: וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-כָּל-הָעָם, כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי  
יִשְׂרָאֵל: בְּעֶבֶר הַנָּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם, תֵּרַח אָבִי אַבְרָהָם  
וְאָבִי נַחֲוֹר, וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים.**

In the beginning, our ancestors were idol worshipers. And now, God has brought us close to His worship, as it is stated (Joshua 24:2-4), "Yehoshua said to the whole people, so said the Lord, God of Israel, 'Over the river did your ancestors dwell from always, Terach the father of Avraham and the father of Nachor, and they worshiped other gods.

**וְאָקַח אֶת-אֲבִיכֶם אֶת-אַבְרָהָם מֵעֶבֶר הַנָּהָר וְאוֹלָךְ אוֹתוֹ בְּכָל-אֶרֶץ  
כְּנָעַן, וְאַרְבֵּה אֶת-זֶרְעוֹ וְאֶתְּן לוֹ אֶת-יִצְחָק, וְאֶתְּן לְיִצְחָק אֶת-יַעֲקֹב**

**וְאֶת־עֵשׂוֹ. וְאֶתְנָן לְעֵשׂוֹ אֶת־הַר שְׁעִיר לְרֶשֶׁת אֹתוֹ, וַיַּעֲקֹב וּבְנָיו יָרְדוּ  
מִצְרַיִם.**

And I took your father, Avraham, from over the river and I made him walk in all the land of Canaan and I increased his children and I gave him Yitschak. And I gave to Yitschak, Ya'akov and Esav; and I gave to Esav, Mount Seir [in order that he] inherit it; and Yaakov and his sons went down to Egypt."

---

**MATZAH & RAMBAM. MISHNE TORAH. HIL. CHAMETZ  
CH.7**

וצריך להתחיל בגנות ולסיים בשבח. כיצד מתחיל ומספר שבתחלה היו אבותינו בימי תרח ומלפניו כופרים וטועין אחר ההבל ורודפין אחר עבודת אלילים. ומסיים בדת האמת שקרבנו המקום לו והבדילנו מהאומות וקרבנו ליחודו. וכן מתחיל ומודיע שעבדים היינו לפרעה במצרים וכל הרעה שגמלנו ומסיים בנסים ובנפלאות שנעשו לנו ובחירותנו.

---

**BEREISHIT 15.13**

**וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יְדַע תְּדַע כִּי־גֵר | יִהְיֶה זְרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם  
וְעַבְדֻם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה:**

**RASHI**

משנולד יצחק עד שיצאו ישראל ממצרים ארבע מאות. כי גר יהיה זרעך שנה כיצד? יצחק בן ששים שנה כשנולד יעקב, ויעקב כשירד למצרים צ, ובמצרים היו מאתיים "אמר ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה, הרי ק ו, הרי ארבע מאות שנה" ועשר כמנין רד

---

## SEFORNO

**ידוע תדע** הודיע סבת אחור ירושת הבנים והיא כי לא שלם עון האמורי כי לא יצדק לגרש גוי מארצו עד שתתמלא סאתו. אמר אם כן ידוע תדע שאף על פי שאני נשבע לתת הארץ לבניך לא יהיה זה מיד כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם עד אותו הזמן שישלם בו עון האמורי ועם זה הגיד קורות השעבוד והענוי העתידים אז לקצת דורות מזרעו בסבלותם

---

## SHEMOT 6.6

אֶתְכֶם מִתַּחַת סְבִלַת וְהוֹצֵאתִי לְכֶן אֶמַר לְבְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה  
אֶתְכֶם בְּזְרוּעַ נְטוּיָהּ וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדֹתֵם וְהִצַּלְתִּי מִצְרַיִם  
וּבְשִׁפְטִים גְּדֹלִים:

אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהֵייתִי לְכֶם לֵאלֹהִים וַיִּדְעוּתָם כִּי אֲנִי יְהוָה וְלִקְחַתִּי  
אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סְבִלוֹת מִצְרַיִם:

---

## GEMARA. BERACHOT 54a

אמר רב יהודה אמר רב: ארבעה צריכין להודות: יורדי הים, הולכי מדברות, ומי שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא.

Rav Yehuda said that Rav said: Four must offer thanks to God with a thanks-offering and a special blessing. They are: Seafarers, those who walk in the desert, and one who was ill and recovered, and one who was incarcerated in prison and went out

---

## GEMARA SHABBAT 89b

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: מאי דכתיב: "כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמה"

לעתיד לבא יאמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם: בניה חטאו לי. — אמר לפניו: רבוננו של עולם, ימחו על קדושת שמה. אמר: אימר ליה ליעקב דהוה ליה צער גידול בנים, אפשר דבעי רחמי עליהו. אמר ליה: בניה חטאו. אמר לפניו: רבוננו של עולם, ימחו על קדושת שמה. אמר לא בסבי טעמא ולא בדרדקי עצה

אמר לו ליצחק: בניה חטאו לי. אמר לפניו: רבוננו של עולם, בני ולא בניה?! בשעה שהקדימו לפניה "נעשה" ל"נשמע" קראת להם "בני"? בכורי", עכשיו בני ולא בניה

ועוד, כמה חטאו? כמה שנותרו של אדם — שבעים שנה. דל עשרין דלא ענשת עליהו — פשו להו חמשין. דל עשרין וחמשה דלילותא — פשו להו עשרין וחמשה. דל תרתי סרי ופלגא דצלזי ומיכל ודבית הכסא — פשו להו תרתי סרי ופלגא, אם אתה סובל את פלגא עלי ופלגא עליך — כולם — מוטב, ואם לאו

ואם תמצא לומר כולם עלי — הא קריבית נפשי קמה. פותחין ואמרין: "כי אתה אבינו". אמר להם יצחק: עד שאתם מקלסין לי, קלסו להקדוש ברוך הוא, ומחוי להו יצחק לקודשא בריה הוא בעיניה. מיד נושאים עיניהם למרום ואמרין: "אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמה"